תבנית לתכנון שיעור מדע וטכנולוגיה - כיתה א' (מותאם לראשית קריאה)

נושא השיעור: סיירת החושים - מה קלטנו (עובדה) ומה הרגשנו (רגש)?

זמן: 45 דקות (גמיש, לפי עומק הרפלקציה).

סביבת למידה: חצר בית הספר.

מהלך השיעור:

חלק א': פתיחה (5 דקות בדיוק) - משחק "פסל ואנטנה"

- יוצאים לחצר. המורה מכריזה: "עכשיו כולנו הופכים לפסלים עם אנטנות!".
- הילדים עומדים קפואים במקום, עוצמים עיניים ל-30 שניות ומפעילים רק את חוש השמיעה וחוש הריח.
- פוקחים עיניים. המורה שואלת בשני שלבים מהירים:

1. "מה האנטנה שלכם קלטה באמת?" ילד אומר: "שמעתי צלצול". המורה מדגישה: מצוין, קראת לזה צלצול - זו עובדה.
2. "איך זה הרגיש לכם בבטן/בלב?" (ילד אומר: "זה הקפיץ אותי/היה לי נעים"). המורה מדגישה: זה הרגש.

- סיכום בזק: עובדה היא מה שהחוש קולט מהסביבה. רגש הוא מה שזה עושה לנו בפנים. יוצאים למשימות!

חלק ב': גוף השיעור - תחנות חקר חווייתיות ללא קריאה (30 דקות)

התלמידים מתחלקים ל-3 קבוצות ועוברים בין תחנות. בכל תחנה יש שטיח מחצלת, חישוקים וכרטיסיות עם סמלים (במקום מילים).

- תחנה 1: קופסאות המסתורין (חוש המגע)
- החוויה: בתחנה יש קופסאות קרטון אטומות עם חור להכנסת הידיים. בפנים מסתתרים פריטים מהטבע: אצטרובל, חלוק נחל חלקלק, עלה יבש וקוצני, וצמר גפן.
- הפעילות: כל ילד מכניס יד, ממשש, ומוציא את הפריט.
- עובדה מול רגש (מיון פיזי): הילד צריך להניח את הפריט בשני מקומות במקביל:
- על כרטיסיית העובדה: האם זה "מחוספס" (תמונה של קיפוד/נייר זכוכית) או "חלק" (תמונה של זכוכית/תפוח)?
- בתוך "חישוק הרגשות": חישוק ירוק עם סמיילי מחייך (נעים לי) או חישוק אדום עם סמיילי נרתע (לא נעים לי).
- תחנה 2: צנצנות קסם (חוש הריח)
- החוויה: צנצנות פלסטיק קטנות (עם חורים במכסה, אטומות למראה) המכילות: אדמה רטובה, עלי רוזמרין, קליפות קלמנטינה, ומעט קפה שחור.
- הפעילות: התלמידים מריחים את הצנצנות. לכל ילד יש שני "תמרורים" קטנים מקרטון על מקל ארטיק – תמרור עם סמיילי אוהב, ותמרור עם סמיילי נגעל/נרתע.
- עובדה מול רגש: המורה בתחנה אומרת: "העובדה היא שיש כאן ריח חזק של פרי. עכשיו, הרימו את התמרור שמראה את הרגש שלכם!". הילדים רואים שעל אותה עובדה בדיוק, ילדים שונים מרימים תמרורים שונים.
- תחנה 3: מסגרות הטבע (חוש הראייה והשמיעה)
- החוויה: כל זוג מקבל מסגרת קרטון ריקה (כמו מסגרת של תמונה) וזכוכית מגדלת.
- הפעילות: הם מטיילים באזור התחנה וצריכים "למסגר" משהו שזז או משמיע קול (נמלה סוחבת עלה, ענף מתנדנד, פרח).
- עובדה מול רגש: הם מצלמים בעין דרך המסגרת. חבר אחד צריך לתאר לחברו רק עובדות ("הנמלה שחורה וסוחבת עלה ירוק"), והחבר השני צריך לתאר את הרגש ("זה ממש מעניין אותי לראות אותה עובדת").

חלק ג': איסוף ורפלקציה פדגוגית (10-15 דקות)

- יושבים יחד על המחצלת המרכזית.
- רפלקציה על הפעילות (רגשי-חברתי):
- "באיזו תחנה הכי נהניתם להשתמש בחושים שלכם?"
- "האם קרה ששני ילדים הריחו את אותה צנצנת (אותה עובדה!) אבל הרגישו משהו אחר? מה זה אומר לנו?" (מסקנה: עובדות הן של כולם, רגשות הם פרטיים שלנו).
- רפלקציה אקדמית (הבנת החושים):
- "איזה חוש עזר לכם היום להיות בלשים טובים יותר? איך החושים עוזרים לנו גם להישמר מסכנות כשיוצאים החוצה?" (קליטת מידע סביבתי)

דף לתלמיד

שֵׁם הַתַּלְמִיד/ה : _____

סַיֶּרֶת הַחוּשִׁים

הַאִם זוֹ עוּבְדָה אוֹ שֶׁזֶּה רֶגֶשׁ?

הַמְשִׂימָה שֶׁלָּנוּ: הַקִּיפוּ בְּעִגּוּל אֶת הַסֵּמֶל הַמַּתְאִים בְּיוֹתֵר-

עוּבְדָה - מַשֶּׁהוּ שֶׁקָּרָה בֶּאֱמֶת וְקִלַּטְנוּ בַּחוּשִׁים.

רֶגֶשׁ - מַה שֶּׁאֲנִי מַרְגִּישׁ בַּלֵּב וְאוּלַי חֲבֵר יַרְגִּישׁ אַחֶרֶת.

תַּחֲנָה 1: קֶפְסָאוֹת הַמִּסְתּוֹרִין (חוּשׁ הַמַּגָּע)

מָה זֶה? (הַקִּיפוּ)	הַמִּשְׁפָּט שֶׁלִּי
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	1 חֲלוּק הַנַּחַל שֶׁמִּשַּׁשְׁתִּי הוּא מַמָּשׁ חָלָק.
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	2. מַמָּשׁ נָעִים לִי לְלַטֵּף אֶת צֶמֶר הַגֶּפֶן.
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	3. הָאִצְטְרוּבָּל שֶׁבַּקֻּפְסָה הוּא מְחֻסְפָּס.

תַּחֲנָה 2: צִנְצְנוֹת הַקֶּסֶם (חוּשׁ הָרֵיחַ)

מָה זֶה? (הַקִּיפוּ)	הַמִּשְׁפָּט שֶׁלִּי
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	1. לְצֶמַח הָרוֹזְמָרִין יֵשׁ רֵיחַ חָזָק שֶׁל טֶבַע.
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	2. הָרֵיחַ שֶׁל הָאֲדָמָה הָרְטֻבָּה מְשַׁמֵּחַ אוֹתִי!
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	3. לַקָּפֶה הַשָּׁחוֹר שֶׁהֵרַחְתִּי יֵשׁ רֵיחַ לֹא נָעִים.

תַּחֲנָה 3: מִסְגְּרוֹת הַטָּבַע (רְאִיָּה וּשְׁמִיעָה)

מָה זֶה? (הַקִּיפוּ)	הַמִּשְׁפָּט שֶׁלִּי

🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	1. מְעַנְיֵן מְאֹד לְהִסְתַּכֵּל עַל תְּנוּעַת הַנְּמָלָה.
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	2. הַנְּמָלָה צְבוּעָה בְּשָׁחוֹר וְיֵשׁ לָהּ 6 רַגְלַיִם.
🔍 עוּבְדָה / ❤️ רֶגֶשׁ	3. רַעַשׁ שֶׁל צְפְצוּף פִּתְאוֹמִי מַבְהִיל אוֹתִי.

תחנה 4: מְשִׂימַת סִיכּוּם - זְמַן לְצַיֵּר!

1.צַיְּרוּ כָּאן מַשֶּׁהוּ אֶחָד שֶׁמְּצָאתֶם בֶּחָצֵר אוֹ בַּטֶּבַע שֶׁגָּרַם לָכֶם לְרֶגֶשׁ שָׂמֵחַ.

2. סַמְּנוּ חֵץ אֶל הָאֵיבָר בַּגּוּף (עַיִן, אֹזֶן, אַף, יָד) שֶׁעָזַר לָכֶם לְקַלֵּט אוֹתוֹ!